

tot de stof
le geschrijf-
met name
dateeren,
dag, over
derwerpen,
urlijk han-
en met de
omdat ze
dingen van
oens ideeën
andigheden
op de vier,
afzonderlijk
van Groens
arvan, van
oens Jeugd-

deze arti-
we in dit
ende Lön-
beek, La-
asschen de
gt de auteur
de vennen,
lij ons zien
er deze ver-
nieuw onze
van Lön-
we dingen,
in het die-
ekende om-
leven der
t alles heeft
volle belang-
het inder-
laar, „Door
t. Waar for-
en de vorige
id“, „Brand-
er“ e.d. de
en, beteeken-
tegelijk een
er teekening
een oordeel
En dat staat
e op grond
uitspreken.
als die van
vrij snelle
een frissche
is moeilijk
satie-elemen-
op schieten,
we wezen
te deel van
naar als dan
breeder wor-
gehalte be-
elding.
er den na-
voor Zon en
noemen. Bij
et leven der
tootheld van
mikrokosmos
emis, dat we
deze boeken
en, die met
voor onze

C. T.

IE.

ons van de
enomen. Het
is. Toch is
is uit te zien.
tanteche cor-
n der Room-
steld. Achter
ristenen met
recht.
n belangrijke
voor ons leer-
negatief, daar
et moet.
zendingssactie
leeft zij zich
den zending-
Indie er van
oot genoeg-
er niet voor
in in te drin-
an Protestant
art. 123 Reg.
behele zending

ite heeten, om
e vestigen.
dat wij niet
„Katholieke“
e spreken, en
nding als de
eerst rekenen

wij de Roomschen ook onder de Christenen; en bovendien zijn wij als Protestantische Christenen ook Katholiek; de heerlijke naam van Katholiek laten wij ons niet ontfutselen; met onze zending hebben wij de ééne, heilige, algemeene Christelijke kerk op het oog, en aan onzen arbeid ligt de bede: „Uw Koninkrijk kome“ ten grondslag.
Op de achtste zedingsweek der Hernhutters, in den herfst van 1924 te Herrnbut gehouden, heeft Carl Mirbt, die reeds onderscheidene belangrijke publicaties in verband met de Roomsche zending gaf, een referaat gehouden over „Die katholieke Mission 1914—1924“. Met het oog op ons doel behoeven wij geen overzicht van dit belangrijk referaat te geven; voor ons is het meest van belang hetgeen hij mededeelt van deze zending sinds 1919. Van dien tijd af datteekent de opwaking, die ook onder ons de aandacht heeft getrokken.

Op 30 Nov. 1919 tocht verscheen er een encyclicke van Paus Benedictus XV, welke naar de aanvangswoorden „Maximum illud“ heet. In deze encyclicke verklaart de Paus zich met al zijn geestelijke autoriteit vóór het zedingswerk, terwijl hij tevens daarin aan zijn kudde een zedingsprogram biedt.

Het is van algemeene bekendheid, dat de zedingsarbeid in de Roomsche kerk niet buiten den Paus omgaat; want in 1622 bracht Paus Gregorius XV door de oprichting der Congregatio de propaganda fide de zending rechtstreeks onder de macht van den pauselijken stoel. Maar het spreekt vanzelf, dat de eene Paus zich meer voor de zending interesseert en geeft dan de ander.

Bovendien merkt Mirbt op, dat deze encyclicke van beteekenis is in verband met het Vaticaanse concilie en de onfeilbaarheidverklaring van den Paus in 1870. Toen toch is de pauselijke „universal monarchie“ in de Roomsche kerk opgericht, terwijl sinds dien tijd de centralisatie der pauselijke macht streng is doorgevoerd. En deze encyclicke heeft dit nu ook voor de zending eens en voor altijd gedaan.

Hieruit leeren wij reeds de beteekenis van deze encyclicke kennen.

Daarbij komt nog, dat hier een zedingsleer wordt gegeven. Natuurlijk geschiedt dit in beperkten zin, daar de beginselen, die de Roomsche kerk aan de zending ten grondslag legt, in de Roomsche leer zelf, voornamelijk van de kerk, zijn uiteengezet. Wij zouden dus wellicht beter van een zedingsprogram voor dezen tijd dan van een zedingsleer kunnen spreken.

De encyclicke valt in drie deelen uiteen.

Het algemeen uitgangspunt wordt genomen in Marcus 16:15: „Gaet heen in de geheele wereld; predikt het Evangelie aan alle creaturen“. Zeer zeker mag het opmerkelijk worden genoemd, dat ook niet verwezen wordt naar Matth. 28:19 in verband met vs 18 en 20. Te meer bevreemdt dit, omdat in de encyclicke zelf wel wordt aangespoord, om met het werk zich tot de volken als zoodanig te wenden. Misschien dat de tekst uit Marc 16 werd genomen, omdat daarin sprake is van de „geheele wereld“, om alzoo het katholieke, het algemeene van de zending duidelijk te doen uitkomen.

In het eerste deel nu wordt het woord gericht tot de zedingsleiders.

Zij moeten de ziel van het werk zijn.

Hun wordt de wenk gegeven, dat zij er niet mee tevreden mogen zijn, indien er eenige duizenden Inlanders voor het Christendom worden gewonnen, maar het heele volk van een bepaald land moet zedingsobject zijn. Doelbewust wordt alzoo op christianisatie aangestuurd. Moge de hartstocht van graaf van Zinzendorf om zielen te winnen voor het lam, ook al de onze zijn, toch mogen wij niet vergeten, dat, naar het Woord van Jezus, het Evangelie moet gepredikt worden tot een getuigenis allen volken. Daarom gaan wij met dezen pauselijken wenk gaarne accoord; ook onze Gereformeerde zending heeft dit reeds in 1896 met evenzoveel woorden uitgesproken.

Eveneens treft ons in dit eerste deel (behalve verschillende praktische wenken), de voorlichting over de Inlandsche predikers, of liever: de Inlandsche geestelijkheid, clerus. De zedingsleiders toch behooren er naar te staan, om uit de Inlanders zelf de kandidaten voor het priesterschap te recruteeren. Ook dit is niets nieuws voor ons, want ook de Protestantische zending jaagt sinds vele jaren een dergelijk doel na. Wel treffend is de klacht in de encyclicke: „Het is een betreurenswaardige toestand, dat er nog landen zijn, waar reeds vóór vele eeuwen het Christendom werd gebracht, die nog maar een minderwaardige inlandsche geestelijkheid bezitten, en volken, die wel op andere terreinen van het cultuurleven vooraanstaande personen hebben voortgebracht, maar geen priesters en bisschoppen“. Dat ook onze Gereformeerde zending (en waarlijk deze niet alleen!) deze gedachte als een gezond beginsel aanvaard heeft en in praktijk gebracht, behoeft hier niet nader te worden betoogd; de Keucheniuschool, de opleiding tot inlandsche helpers, en de „Theologische scholen“ voor de opleiding van pandita's op Midden-Java en Soemba, spreken duidelijke taal.

Ook het tweede deel van de encyclicke kan onze instemming wegdragen. Hier wendt de Paus zich tot de zedelingen.

De zedeling wordt gewaarschuwd voor heilzucht, tevens wordt aangedrongen op een genoegzame opleiding, en eveneens de noodzakelijkheid betoogd, dat hij het geven van godsdienstonderwijs niet aan de helpers mag overlaten.

Vooraf is echter van belang, dat de Paus zeer sterk positie neemt tegen het streven van sommige zendingcorporaties, om de zending met de politiek te vermengen. Het mag als bekend worden verondersteld, dat met name de Roomsche zending in Frankrijk zich aan dit kwaad schuldig maakt, in ieder geval: heeft gemaakt, om van de Engelsche en Amerikaansche Protestantische Zending niet te spreken.

Ook in deze pauselijke opwekking kunnen wij ons heel goed vinden: „Daardoor wordt de invloed der zending verzwakt. Want zelfs barbaarsche volken merken het heel goed, waarom het den zedeling te doen is. Er kan ook uit worden opgemaakt, dat het Christendom, hetwelk de godsdienst van een vreemd volk is, veel belooft aan degenen, die het aannemen, n.l. dat men zich daardoor aan de bescherming en de macht van dat volk onderwerpt en zich alzoo uit zijn eigen volk terugtrekt. Dientengevolge zijn de geschriften der laatste jaren over de zending, die meer door het belang der machtsuitbreiding van een volk geleid waren dan door dat van de uitbreiding van het Rijk Gods, te veroordeelen“.

In het derde deel spreekt de Paus tot de Roomsche Christenen.

Het is hun plicht de zending te steunen uit naastenliefde! Dat klinkt wel heel slap, maar toch goed Roomsch. Wij brengen de zending op het terrein van de gehoorzaamheid aan Gods gebod.

De hulpverlening kan op drieërlei wijze geschieden n.l. door het gebod tot God, het zorgen voor zedelingen, om de ledige plaatsen in te nemen, en door het offeren van gaven. In deze volgorde kunnen wij ons ook vinden.

Trots het vele, dat onze bijval heeft en reeds zoo lang door ons wordt gedaan of nagestreefd, blijft deze encyclicke natuurlijk specifiek Roomsch. De volgende aanhaling strekke tot bewijs: „Wij vertrouwen er op, dat de katholieke wereld niet toestaan zal, dat, terwijl anderen (bedoeld worden de Protestantische zedelingen) voor de verbreiding van dwalingen over groote inkomsten beschikken, onze eigen zedelingen, die de waarheid uitzaaien, met grooten nood zouden te kampen hebben“.

Wij zullen de opmerking, dat wij „dwalingen verbreiden“, maar laten voor wat zij is; een Roomsche en met name de Paus, kan moeilijk anders oordeelen. Maar de mededeeling, dat de „anderen“ over groote inkomsten beschikken, die de Roomschen tot navoring moeten prikkelen, doet even glimlachen; het geschiedt gedurig in de Roomsche pers, dat op die reuzen geldmiddelen der Protestanten wordt gewezen; nu, te klagen heeft met name onze Gereformeerde zending allerminst, maar dat de Roomschen in offervaardigheid bij ons ten achter zouden staan, weten wij wel beter.

Besluiten wij met het aanhalen van het oordeel van Mirbt, hetwelk de beteekenis van al deze dingen accentueert: „De beteekenis van de door Paus Benedictus XV vastgestelde normen voor den zedingsarbeid ligt niet daarin, dat zij gedachten uitspreken, die in de Katholieke kerk tot dusver onbekend waren, maar veelmeer daarin, dat de vroeger nagestreefde doeleinden ambtelijke erkenning vinden. Zij hebben daarmee hun privaat en toevallig karakter verloren en zullen daarom op de Katholieke zedingspraktijk bevruchtend inwerken“.

J. D. W.

PERS-SCHOUW.

Vermoedelijk kan ik velen catecheten een genoegen doen met de overname van het volgende artikel van Prof. Hoekstra in „Gereformeerd Schoolverband“. Het luidt als volgt:

Thans een enkel woord over het opzeggen.

In het opzeggen krijgen we de proef op de som. Door onze van buiten geleerde les op te zeggen leveren we het bewijs, dat we de leerstof goed ingeprent en onthouden hebben.

Tenminste dat schijnt zoo. De nauwkeurigheid en feilloosheid van het opzeggen schijnt een aanwijzing te zijn voor de kracht van het geheugen. Wie zijn les niet letterlijk maar haperend opzegt, maakt den indruk minder zijn best gedaan en zich de leerstof niet op voldoende wijze eigen gemaakt te hebben.

Toch leert de ervaring, dat ook hier de schijn bedriegt, en het minder-vlot-opzeggen niet altijd een bewijs is van minder goed van buiten leeren en slecht onthouden.

Ieder onderwijzer weet door den dagelijkschen omgang met de kinderen, dat de verscheidenheid in het opzeggen verbaazend groot is en de leerlingen van zijn klas in verschillende groepen zijn in te deelen.

Van al de nuanceeringen, die er op dit gebied zijn, vestigen we de aandacht op twee typen, n.l. het letterlijke en het zakelijke type.

Het letterlijke type leert letterlijk van buiten, onthoudt letterlijk, en zegt letterlijk op. Er ontbreekt niets aan. „Gaet alles van een leien dakje. De les wordt soms zóó vlot opgezegd, dat de onderwijzer den leerling niet bijhouden kan. Je zet het kraantje maar open en 't vliegt er uit.“

Deze vlot-opzeggende leerlingen behoorren soms tot de begaafden, die straks geschikt zullen blijken om op het veld van studie met hun talenten den Heere te dienen.

Vlot opzeggen en begaafdheid gaan echter lang niet altijd samen.

Sommigen van deze snel opnemende, goed onthoudende en vlot reproduceerende leerlingen blijken oppervlakkig te zijn en niet in staat de leerstof, ook wanneer die eenvoudig en doorzichtig is, te begrijpen.

Ik heb iemand gekend, die zonder veel moeite het eerste vers van alle 150 psalmen geleerd had en die 150 verzen achter elkaar kon opzeggen, zonder een enkele hapering, wanneer men 't maar vroeg. Was iemand geduldig genoeg hem aan te te hooren, dan draaide hij, als een grammofoon, zijn psalmen af. Toch was deze persoon, wat zijn verstandelijke hoedanigheden betrof, beneden het middelmatige. Inzicht en doorzicht waren zwak.

Een dergelijk type is geen witte raaf, maar komt herhaaldelijk voor.

De ouders houden soms hun snel-leerenden en nauwkeurig-opzeggenden jongen voor een heelen bol, en maken zich groote illusies. De onderwijzer weet beter, en wanneer zijn oordeel gevraagd wordt over de talenten van zulk een leerling, zij hem de noodige tact toebeden, om op een verstandige en christelijke wijze met de ouders te spreken.

De leerlingen, die niet gemakkelijk reproduceeren en de les doorgaans niet vlot opzeggen, zijn eveneens niet over één kam te scheren.

Weinig begaafde leerlingen hebben veel moeite met inprenten, met onthouden en met opzeggen. De onderwijzer kent ze spoedig, behandelt ze zoo vriendelijk mogelijk en neemt een legemoetkomende houding aan.

Anderen behooren tot het zakelijke type. Ze zijn opmerkzaam, scherp van oordeel, vlieg van begrip, nemen de quintessens van de leerstof in zich op, maar kunnen de les slechts met groote moeite letterlijk opzeggen. Ze kunnen er niet „op komen“, haperen ieder oogenblik, blijven midden in een zin steken en hebben het bij het opzeggen soms ontzettend benauwd, vooral wanneer de aard van het leervak een letterlijke reproductie eischt of de leeraar op letterlijk van buiten leeren bijzonder gesteld is.

Dit zakelijk type, waaronder soms zeer begaafde leerlingen schuilen, herkent de docent spoedig, hij behandelt hen welwillend en geeft hun wel eens het hoogste cijfer, hoewel ze de les niet letterlijk hebben opgezegd.

Het opzeggen wordt ook belemmerd door lichamelijke of geestelijke vermoeidheid.

Leerlingen, die zich op het uur van de lichamelijke oefening duchtig hebben geweerd, en onmiddellijk daarna een les moeten opzeggen, praesteeeren minder dan gewoonlijk.

Het laatste schooluur van den dag is voor het opzeggen van een wat moeilijke les niet geschikt.

Wie zich dagen aaneen, onafgebroken, geestelijk heeft ingespannen, wordt afgemat en verkeert doorgaans niet in de beste dispositie om examen te doen.

Met dezen vermoeidheidsfactor zal een docent terdege rekenen en zijn leerlingen, die, lichamenlijk of geestelijk, den vermoeidheidsdrempel bereiken, met verschoning behandelen.

Het type, dat — niet omdat de les niet geleerd is, maar door zwakken aanleg voor letterlijk opzeggen — moeilijk reproduceert, vindt in den leermeester een vriendelijk helper.

Hij kan het beginwoord noemen of een halven regel voorzeggen. Natuurlijk moet dit niet te dikwijls gebeuren.

Het is aan te bevelen den leerling zoo weinig mogelijk in de rede te vallen, den stroom, die vloeit, te laten vloeien, de lijn der associatie niet af te breken, en aan het eind de noodige correcties aan te brengen en mede te deelen, wat minder juist of fout was.

Door een enkele suggestieve opmerking kan het opzeggen bevorderd worden. Schuchtere naturen worden door een „kom, mijn jongen, je weet het wel“ bemoedigd. Wie zijn zwakke leerlingen afsnauwt, hen bij de geringste fout met het boek om de ooren slaat, of zoo brausk optreedt, dat ze voor hem staan te bibberen, laat bij het kind de emoties werken in een richting, die de geheugenkracht verzwakt en een vaardige weergave van hetgeen geleerd is belemmert.

Men leze en leere en zegge sommige zinnen op bij zichzelf. Want we moeten allemaal auto-didacten worden.

K. S.

Oude polemiek.

Wie denken mocht, dat wij tegenwoordig zoo scherp elkaar bestrijden, zal bij de vaders van welke richting ook haast, geen betere toestanden vinden. De Deddens haalt in de Geref. Kerkbode van Rijswijk de volgende historische bijzonderheden uit het leven van Bilderdijk op:

Als Ismaël was zijn hand tegen allen en de hand van allen tegen hem: „gehaat, veracht, vervolgd van kerk- en staatsverstoorden.“

Men maakt zich vroolijk over den dichter, die „reeds 20 jaar met den eenen voet in 't graf stond“ en toen hij na zijn bundel: „Winterbloemen“ nog een verzameling „Affodillen“ het licht deed zien, toonde men zich ten uiterste nieuwsgierig, welk soort van bloemen nu nog op deze zoden volgden.

Met een stroom van pamfletten, anonieme schimp-schriften, spotverzen, epigrammen, parodien, kluchten, schand- en schandbrieven werd „ridder Bilderdijk“ overstroemd. Hij zelf bleef in bitsheid en felheid niet achter. Hij geeft zich licht tegen van der Palm met zijn: „duivlenlach op 't huichlend aangezicht“, „den tijdslaaf zonder eer, steeds draaiend naar den wind“, tegen Kinker, „baas in 't verlichters gild“, met zijn „verdorven hart en dom vooroordeel“ en de lector N. G. van Kampen wordt in zijn ongunstig uiterlijk gekarakteriseerd als volgt:

Dat wroeten ziet den varkenssnuit
En oog en Judaswenkbrauw uit.